

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΗΡΩ ΚΑΙ ΛΕΑΝΤΡΟΣ

Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου μὲ τὴν παράσταση τῆς Ἡρώς καὶ τοῦ Λεάντρου κατόρθωσε νὰ παρουσιάσει μὴ ἐπιτυχία ὄχι μὴ μόνον σχετικῆ, κατόρθωσε σὲ πολλές στιγμὲς νὰ δώσει τὴν ἀληθινὴ καλλιτεχνικὴ συγκίνηση πολὺ δυνατῆ, νὰ ἐπιβάλλει τὸ τραγικὸ ρίγος. Καὶ κείνοι ποὺ δὲν ἀπεπλίζονταν ἀπὸ τὰ χτυπητὰ, συχνὰ ἀνυπόφορα, λάθη τῶν παραστάσεώς του, γιατί διαισθάνονταν βαθύτερα μὴ εὐκρινεία, μὴ ἀγνή, ἀφοσίωση στὴν Τέχνη ποὺ δὲ μπορούσε ἦρκα δὲν εἴξερε ἀκόμα νὰ ἐκδηλωθεῖ, καὶ κείνοι ποὺ πιστεύουν ὅτι τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου πρέπει νὰ κρίνεται μὲ συμπάθεια πάντοτε πολὺ αὐστηρῆ γιὰ τὸ ὑπέροχον, καὶ κείνοι ποὺ ἤκτι περιμέναν καὶ περιμένουν ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου, δὲν τολμοῦσαν ποτὲ νὰ ἐπιπλίζουν ὅτι θὰ κατόρθωνε τόσο γρήγορα νὰ μὴν ἐνδιαφέρει μόνον σὰν προσπάθεια, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνθουσιάζει, νὰ συγκινοῦμαι.

Φυσικὰ δὲν εἶταν τέλεια ὁλόκληρη ἡ παράσταση. Εἶχε πολλὰ σημεῖα πολὺ χλωμά, ἀκόμα καὶ λανθασμένα, ὅλη ἡ ἀρχὴ ἦταν μᾶλλον μέτρια μὲ τάση στὸ καλὸ, παρὰ καλῆ, στίς τελευταῖες ὅμως εἰκόνας ὑψώθηκε τόσο ἀληθινά, ὥστε ἐσθυσε κάθε ἀμφίβολη ἐντύπωση, καὶ σκόρπισε τραγικά, ἀπόλυτα, τὸ σπαραγμὸ τοῦ ἔργου.

Ἡ Ἡρὼ καὶ ὁ Λεάντρος εἶναι ἔργο θεάτρου. Εἶναι μαζρὺ, χωρὶς ἐνδιαφέρον, καὶ ὅμως ἐν ὅσῳ παίζεται συγκερατεῖ, δὲν ἀντιλαμβάνεται κανένας τὰ μέτρα του, οὔτε τὸ σχεδὸν ἀνόητο γιὰ τὴ σημερινὴ μας ἀντίληψη τῆς πλοῦσιας δράσης του. Δίνει ἀπειρη ὕλη δημιουργίας σὴν ἠθοποιό, ζητεῖ ἀπ' αὐτὸν κίνηση, δύναμη, αίσθημα, φυσικότητα, εὐκρινεία, ἀλλὰ καμιά περιπλοκή, ἔστω καὶ λεπτὴ ψυχολογία, καμιά στοχαστικὴ, ἐσωτερικὴ ζωή.

Εἶναι τραγωδία καθαρὰ ρομαντικὴ. Μὲ λυρισμὸ ἀρχετὰ κοινό. Ὁ Γκριλπάρτζερ ἀντίλησε τὸ θέμα του ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μυθολογία χωρὶς νὰ συλλάβει τίποτε ἀπὸ τὴν ἀρχαία ψυχὴ. Τὸ δράμα του δὲν ἔχει τίποτε τὸ κλασσικόν, οὔτε καὶ τὸ νεώτερο κλασσικισμὸ, ὅπως π. χ. ἡ Ἥλέκτρα τοῦ Χόφμανσταλ ποὺ μ' ὅλο τὸν ὑπερεκνευρισμὸ τῆς, τὸ σκεδὸν ὑστερικόν, διατηρεῖ τὴ λιτότητα, τὴν κλασσικὴ ἁρμονία. Ἡ ἐμπνευση τοῦ Γκριλπάρτζερ εἶναι μάλιστα πολὺ περισσότερο χριστιανικὴ, παρὰ ἀρχαία ἑλληνικὴ.

Καὶ τὰ σκηνακὰ τοῦ Θεάτρου τοῦ Ὀδείου ἦσαν πολὺ περισσότερα ρομαντικὰ παρὰ κλασσικά. Δὲν εἶχαν τίποτε τὸ ἀπλόν, τὸ ἁρμονικόν στὴ γραμμὴ ἢ στὸ χροῖμα, τίποτε ἢ ἐμπνευμένο ἀπὸ τὴ νεώτερη αἰσθητικὴ, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἀσκημα, ἦσαν σχετικῶς πλοῦσια, ἐπιδεικτικὰ, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου. Καὶ μόνον στὴν πρώτη εἰκόνα (καὶ στὴν τρίτη ὅπου οἱ καρέζες ἦσαν αἰγυπτιακῆς), ὅσο καὶ ἂν δὲν εἶταν ἀπαραίτητη στὴν «Ἡρὼ καὶ Λεάντρος» μὴ ὀρθὴ ἀναπαράσταση τοῦ ἀρχαίου περιγυροῦ, θὰ μπορούσε ὁ σκηνοθέτης νὰ εἴχε ἀποφύγει κάποιες υπερβολικῆς καὶ ἀσυνώρητες παρατονίες.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν περιερίλωναν τίς στίλες

τῶν ναῶν, δὲ στόλιζαν τὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν, μὲ στεφάνια ἀπὸ τριαντάφυλλα. Τὰ τριαντάφυλλα εἶναι Ρωμαϊκά. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπέλεξαν τὰ στεφάνια τους μὲ κισσό, μὲ δάφνη, μὲ ἐλιά. Τὰ διψ' ἀγάλματα τῶν θεῶν, ὅσο καὶ ἂν ἦσαν σκεπασμένα μὲ τριαντάφυλλα καὶ λουλούδια, διακρίνονταν. Τὸ ἕνα ἦταν ἕνα ἀγγελούδι τῆς ἰταλικῆς ἀναγέννησης, καὶ τὸ ἄλλο ἕνα ἀγαλμα ἐντελῶς σύγχρονο, μὴ ἀπομίμηση, ὅχι τοῦ Ὑμέναιου, ποὺ σ' αὐτὸν προσεύχονται, ἀλλὰ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, ὅπως εἶναι σήμερα. Κι ἂν παραβλέψει κανεὶς ὅτι ἡ Ἡρὼ καὶ ὁ Λεάντρος ἔζησαν σὲ χρόνους μυθολογικοῦς, πολὺ πρὶν δημιουργηθεῖ τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ἂν τοὺς ὑποθέσει σύγχρονους, εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ Ἀφροδίτη δὲν πλάστηκε ἀνάτηρη, καὶ ὅτι μονάχα ὁ καιρὸς τῆς ἔστας τὰ χέρια. Κ' ἡ προσευκὴ συνοδευόταν ἀπὸ ἁρμόνιο καὶ χορὸ, ποὺ τραγουδοῦσε ἕνα καθαρὰ καθολικὸ ἴμνο.

Τὸ θέατρο τοῦ Ὀδείου ἐπιζητεῖ μὲ μανία καὶ συχνὰ χωρὶς λόγο τὴν ὑπόκριση μουσικῆς. ἴσως γιὰ νὰ δείξει ὅτι εἶναι καὶ μουσικὸ ἴδρυμα, ἀλλ' εἶναι περιεργό, ἀκριβῶς γι' αὐτό, νὰ ἀντιλαμβάνεται τόσο λίγο ἄσσο πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνη ἢ μουσικὴ μὲ τὸ ἔργο. Κρίμα, γιατί ἡ κίνηση τοῦ λαοῦ, σ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς προσευκῆς, εἶχε κάποια ἁρμονία καὶ ζωντάνια καὶ τὴν εἶπε ἡ δ. Κοτσάλη (Ἡρὼ) μὲ ἐξαιρετικὴ ψυχρὴ μεγαλοπρέπεια, καὶ στὸ τέλος, ὅταν βλέπει τὸ Λεάντρο καὶ ἀντιλαμβάνεται τὴ φυσικὴ μὲ τὴν ἀφιέρωσή της στὴ θεά, ὑψώθηκε εἰς σπαρακτικὴ συγκερατημένη ἀγωνία, δύναμη στὴν αὐτοθυσία.

Ἡ ἐπιτυχία ὀφείλεται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν ἠθοποιία καὶ ἰδιαιτέρα στὸ παίξιμο τῆς δ. Κοτσάλη καὶ τοῦ κ. Δεστούνη. Ἡ προχρειαστικὴ τους ἐμφάνιση εἶταν σχεδὸν μὴ ἀποκάλυψη. Τὸ ἔμφυτό τους τάλαντο διακρίνονταν πάντοτε, ἀλλὰ τόσο διαστρεμμένο, τόσο πνιγμένο ἀπὸ μὴ ψεύτικη ἀντίληψη καὶ μὴ ἀκόμη μὴ ψεύτικη ἀναπόδοση, δὲ δημιουργοῦσε παρὰ παρατονίες, καὶ μόνον σπάνιες καὶ ἐντελῶς στιγμιόμοις ἀναλαμπές, ὥστε δὲν προξενούσε παρὰ ἀποστοργὴ γιὰ ἕνα τέτοιο παίξιμο, μαζί μὲ βαθιὰ λύπη γιὰ τὴν καταστροφὴ μᾶς δυνάμεις. Ρίξοναν τελευταῖα ὁλοένα βαθύτερα τὴν ἀμφιβολία ἢ θὰ μπορούσε τὸ φυσικὸ τους τάλαντο νὰ ὑπερνηκῆσει ποτὲ τὸ παραστράτημά τους. Κι ὅμως λυτρώθηκε. Ἄς ἐξακολοῦθησῃ!

Ὁ ρόλος τῆς Ἡρώς εἶναι σὰν πλασμένος γιὰ τὴ δ. Κοτσάλη. Καθόλου περίπλοκος, χωρὶς καμιά ἐσωτερικὴ ψυχολογία, καὶ σύγχρονα πολὺ τραγικὸς, πολὺ θεατρικὸς. Μόλις ἀνοίξε ἡ σκηνή, παρουσιάστηκε ἐντελῶς ἀλλοιώτικη παρὰ σὲ ὅλες τίς ἄλλες τῆς ἐμφάνισης. Δὲν εἶταν μόνον ἐξαιρετικὰ ὁμορφῆ. Τὸ σῶμα τῆς ἔχει μὴ κλασσικὴ γραμμὴ ποὺ ἁρμονίζεται τέλεια μὲ τὰ ἀρχαία πρόσωπα καὶ ἀναδειχνοῦται σ' αὐτά. Φυσικὴ, αἰσθάνονταν ὅτι ἔλεγε, καὶ τὸ ἔλεγε σκεδὸν πάντοτε σωστά, καὶ οἱ κινήσεις τῆς ἦσαν λιτές, συγκερατημένες, σχεδὸν ὅλες σωστές. Στὴν ἀρχὴ εἴχε ἀκόμα μερικῆς παρατονίες, τὴν παράσερναν κάποτε τὰ συνηθισμένα τῆς τίς καὶ ἡ ψεύτικὴ τῆς ἐπιτήδειη, ἀλλ' ὅλα ἐξαλειφθήσαν ἀπὸ τὸ ἀληθινὸ ὑπέροχο παίξιμό της σὲς διὰ τελευταῖες εἰκόνας.

Στὴν ἀρχὴ, γιατί καὶ τότε εἶχε στιγμὲς δυνατῆς,

ίσως να την άδίκησε κι ο κ. Ροντήρης (Λέαντρος). Έπαιζαν μαζί τις περισσότερες, όλες τις σπουδαιότερες σκηνές, και αδυνάτιζε κάθε έντυπωση που προξενούσε κείνη, και την ίδια θα την εμπόδιζε, το εκνευριστικά σαγλό κι άηχη κι ανυπόφορα λιγαμένο παίξιμο του κ. Ροντήρη. Ο Λέαντρος είναι άθλητής, είναι κολιμπητής, είναι ήσως, αγαπᾶ παράφορα κι απόλυτα ρεαλιστικά κι ιδανικά, σαν άντρας δυνατός. Ο κ. Ροντήρης παρουσίασε το Λέαντρο σαν νεανίωκο άνουσιο.

Ο κ. Δεστούνης (Ναϊάληρος) έδειξε από την άρχη φυσικότητα, ζωηρότητα, σφρίγος, κυριαρχούσε στη σκηνή, άλλ' ίσως όχι άρκετά λεπτά. Φοιέρωσε ζωντανᾶ ὅλη τη δυνατή φίλια που έχει ο Ναϊάληρος για το Λέαντρο, την εὐθυμῆ του νεότητα και σύγχρονα το άντριχά μεστομένο του μυαλό, αλλά χωρίς εὐγένεια. Και κείνος όμως, όταν ανακάλυψε το Λέαντρο νεκρό πιά, και στάθηκε κοντά στο νεκρό του, ὑψώθηκε στην πολύ μεγάλη τραγική τέχνη. Ο ρόλος του ήταν τότε πολύ δύσκολος γιατί ήταν σχεδόν βουβός. Τις λίγες φράσεις του τις είπε έντελώς λιτά και τόσο παραχαλιτά. Μέσα τους έκλεισε ὁλόκληρος ο πόνος του. Στέκεται και σῆς δυο εικόνες σχεδόν ἀκίνητος κοντά στο Λέαντρο και κλαίει. Κι ο κ. Δεστούνης κατώρθωσε να κλαίει πραγματικά. Δάκρυα βρέχανε τα μάτια του κι ἡ στάση του ήταν ἄψαχμα κι ανατομικά μελετημένη. Ὁ σπασμός τῶν ὤμων του, του λαιμού του, τῶν χεριῶν του, έκλειε ἀληθινά, όχι ἐπιτηθεμένα.

Ο κ. Παπαχοῆστος (Γερέας) είχε στιγμές πολύ αδύνατες, πολύ ἀσημαντες, κι άλλες όπου έκλεινε και στους τόνους της φωνῆς του και στη στάση του, ὅλη την ἐπιβλητικότητα, ὅλο το μεγαλείο του Γερέα, ὅλη την ἀλύγιστη, σκληρῆ ἀυστηρότητα του, γιατί νομίζει, γιατί πιστεύει, ὅτι ο νόμος της Θεᾶς πρέπει να τηρηθεῖ ἀμείλιχτα, ὅτι αυτό είναι το καλό και για κείνους που βασανίζει.

Ο Γερέας συμπλαθεῖ βαθιά, γιατί τόσο τους ξέρει τους ἀνθρώπινους πόνους, μα ὑπέρτεροί τους είναι πάντοτε οί θεοί. Ἡ ἐπιείκεια, ἀντίθετη στη μόνη Ἀλήθεια, την Ἀλήθεια τῶν Θεῶν, θ' αὐξήσει μόνο τη δυστυχία.

Ἡ δ. Κωνσταντίνου γίνεται ὁλοένα πιο χαριτωμένη. Έχει πολλή εὐγένεια, φυσικότητα, δοξιά, και ὅ,τι λέει το λέει με πολλή λεπτή κάλαισθησία.

Το θέατρο του Ὁδείου με την Ἡρώ και το Λέαντρο ἔδωσε κάτι περισσότερο από ὑπόσχεση. Την ἔνδειξη ὅτι μπορεί να πραγματοποιήσει το σκοπό του. Κι ἀνάλαβε ἔτσι την ὑποχρέωση να μην ἀπογοητέψει πιά, να ἐξελιχθεῖ ὁλοένα, να δημιουργήσει το θέατρο που ὅλοι περιμένουν.

ΑΛΚΗΣ ΘΥΛΟΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Το έκδοτικό κατᾶστημα Βασιλείου ἔβγαλε σε βιβλίο τρία διηγήματα του Ἀντρέγιεβ, μεταφρασμένα ἀπ' τη δ. Ἀθηνᾶ Ι. Σαραντίδη, γνωστῆ στους ἀναγνώστες μας από τη μετάφραση του «Σάββα», του «Πόχου», που ξανακυλώνεται στο νέο βιβλίο, και τη «Μία ἱστορία που δὲ θα τελειώσει ποτέ», που δημοσιεύτηκε στον παλαιό τόμο του «Νουμά».

Ἡ μετάφραση, που γένησε ἀπ' τὰ Ρώσικα, μᾶς

δίνει την εὐκαιρία να γνωρίσουμε πλατύτερα το ἔργο του Ρούσσου καλλιτέχνη με τὰ δυο νέα διηγήματα, το «Σφοτάδι» και «Στην ὁμίχλη», που για πρώτη φορά μεταφράζονται στη γλώσσα μας. Σ' αυτά βρασκεὶ κανείς το γνώριμο τόνο του συγγραφέα του «Κόκκινου Γέλιου», που με τη βαθειά του παρατήρηση, την ξεχωριστή του τέχνη και τη λαγαρή του ἔκφραση κατορθώνει να ὑποβάλει στην ψυχῆ τὰ δυνατότερα αίσθηματά, που τὰ παίρνει μὲς' από τη ζωὴ του δυστυχισμένου ἀνθρώπου. Το διηγημα «Στην ὁμίχλη» ξεχωρίζει, όχι μόνο μέσα στο ἔργο του Ἀντρέγιεβ, μα και σ' ὅλη τη σύγχρονη διηγηματογραφία.

Ένα μόνο μᾶς ξαφνάει στη μετάφραση αὐτή. Ἡ γλωσσικὴ ἀκαταστασία. Μα γι αυτό θα ποροῦμε πῶς δὲν εὐδύνεται τόσο ἡ δ. Σαραντίδη, όσο ὁ διορθωτὴς του κ. Βασιλείου, που ἔννοει παντοῦ και πάντα να χώνει τη μυτίτσα του. Ἄς ἀφήσει τοῦλάχιστο τις ἰδέες του για τὰ δημιουργικά του δοκίμια. Καίρὸς εἶναι. Το βιβλίο πουλιέται 2,50 δραχμῆς και πρέπει να διαβαστεῖ ἀπὸ κάθε μορφωμένο.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

«Ελαστικά ποιήματα». — «Σκότσο», πολεμικὸ ρωμάντο.

— Δεκαεννιά ελαστικά ποιήματα » είναι ὁ τίτλος μῆς μικρῆς συλλογῆς τοῦ Μπλαϊζ Σαντορό. Ἐλαστικά ποιήματα! δὲν μιλάζει λίγο ἀπὸ παραδοξολογία; Κι' όμως σ' αὐτὲς τις δυο λέξεις ὑπάρχει μιὰ ὁλόκληρη αἰσθητικὴ, πού, καλὰ ἐφαρμοσμένη, μπορεί να δώσει πολὺ ὁμορφα πράγματα. Είναι ἡ αἰσθητικὴ που γρεβεί να μᾶς γεννήσει ἕνα ἀόριστο αἶσθημα, δίχως να μᾶς ἱκανοποιεῖ και τὴν περιέργειά μας· εὖ που μᾶς ἀφίνει περιθώριο για τοὺς στοχασμοὺς μας και τὰ αἰσθηματά μας, δίχως να ζητάει να μᾶς τὰ δέσει και να μᾶς καρφώσει ἀκίνητα. Είναι δηλαδή ἡ αἰσθητικὴ τῆς μουσικῆς ποίησης, που ἴσως εἶ ἕνα δοσιμένο βαθμὸ πρέπει να ὑπάρχει σε κάθε ποίηση. Πόση ελαστικότητα και πόση ὁμορφιά δὲν ὑπάρχει στο ἀριστογεννηματάκι τοῦ Παλαμά? 1 U

Ἄμποτε ἡ μοῖρα ἴδνειρο
πλάσμα πλάσι σου να τὸ στείλη
—κατὰ πῶς τὸ εἶπε ἡ μάντισσα—
με τὴ χαρὰ τ' Ἀπορίη.

Ἄμποτε ἡ μοῖρα, τοῦ Ἐρωτα
τὸ φοβερό δοξάρι
να σοῦ τὸ κάμη ἀγκομπίσμα,
με τ' Ἀπορίη τὴ χάση.

Κατὰ πῶς τὸ εἶπε ἡ μάντισσα,
ἄμποτε μάννα ἡ Μοῖρα
να σ' ἀράξη σὴν ὄσση
με τ' Ἀπορίη τὴ λύση.

Ὅμως αὐτὸ τὸ ποῦμα εἶναι μιὰ τέχνη πολὺ δύσκολη, κι' ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀγνῆ κι' ἀνδόμητη ποιητικὴ ἔμπνευση, που δὲν μπορεί να τὴν ἀντικαταστήσει ἡ διανοητικὴ ἐργασία ἀπᾶντα σε μιὰν ἰδέα. Γιατὸ ἡ αἰσθητικὴ τῆς ελαστικῆς ποίησης καταλαίει σὴν ἀπόθητικὴ τῶν γρίφων και τῶν ἄλλων ἀινιγμάτων που δια-

βάλαμε στη «Διάπλαση» και λύνουμε στα παιδικά μας χρόνια. Έχουμε φράσεις δίχως ρήμα, δίχως να είναι ενκόπως εννοούμενον» όπως μας έμαθε το ανταρτικό λέξες που στέκονται ξεκόλλητες δίχως να έχουν καμιά θέση στη φράση· εικόνες χωρίς κανένα σύνδεσμο μεταξύ τους και στο τέλος: δίχως στίξη, δίχως μέτρο, με σίχους τεπογραφικούς, άπιστους κι άνοήτους κι' άριμάστους. Τέτοια είναι τριού λόγου παιδι πολλά, τα δεκαετηιά ελαστικά ποιήματα του Μπαλιζ Σαντοράο:

...Des Cosaques le Christ un soleil en décomposition des toits des somnambules des chèvres un lycanthrope Pétrus Borel la folie Pih-ver un génie fendu comme une pèche Lautréaumont Chagall pauvre gosse auprès de ma femme délectation morose les souliers sont éculés...

Αυτά κάνουν δώδεκα σίχους, όπως θα μπορούσαν να κάνουν κι' όχτώ ή δεκαοχτώ.

Μιά τέτοια ελαστικότητα δεν έχει καμιά αισθητική αξία για μας τουλάχιστο, ή αν θέλει κανείς καλύτερα, έχει την αισθητική που είπαμε παραπάνω της τελευταίας σελίδας στη «Διάπλαση». Το πράμα άλλωστε δεν παρουσιάζει καμιά δυσκολία γιατί, τι ευκολότερο από το να γράφει κανείς σίχους που δεν είναι σίχοι, δίχως στίξη, φράσεις άπλετες κι' άσύνδετες, δίχως έσοκείμενα ή ρήματα, ή ανταπόδοτες;

Poetischer Genuss unter Kopfbrechen ist unmöglich, λέει ο Σοπενχάουερ:

Ποιητική απόλαψη με σπασσοκεφάλιασμα είναι πράμα αδύνατο. Είναι μια αλήθεια που δεν έχουμε άρκετη φωνή να τη φωνάξουμε όσο θα θέλαμε δυνατά μετούτην την ευκαιρία, αφού ποιητές μας.

— Όμως ο ποιητής Μπαλιζ Σαντοράο, δε γράφει μόνο ελαστικά ποιήματα· είναι ο συγγραφέας ενός ρομάντισου που κριτίχκε άρκετά Εθνικά τώρα τελευταία στο Παρίσι. «Σκότωση» είναι ο τίτλος του βιβλίου κι, ή υπόθεσή του μαζί, που, καθώς φαίνεται, την έζησε ο ίδιος ο συγγραφέας. Πάντοτε με το αντικλασικό, κάπως φροντιστικό στην πιο ήμερη μορφή, ύφος περιγράφει το πως, στο πάροισμο ενός γερμανικού χαρακώματος, σκότωση, καλεύοντας όσμι με σόμα, ένα Γερμανό. Το πράμα είναι κάπως άσυνήθιστο. Γιατί συνήθως οι πολεμικοί συγγραφείς μας δείχνουν πληγωμένους και σκοτωμένους, χωρίς και πολιτικές γραμμισμένες, και ρημαγμένες χώρες:

Το άνοπόταχο κάπως κι' άπειθάρχητο ύφος του Σαντοράο, βρίζεται στον πόλεμο στο στοιχείο του: τα αντιπαρατιτικά ελατώματα του. πάει να πει κανείς πως γίνονται προσηρήματα, απαραίτητα για μια περιγραφή του χάους και της καπαιοροφής. Κι' όμως ίσως δεν είναι παρά αδυναμία των συγγραφέων ή άνεπαρξεια του ηειδοσηχημένονκλασικού ύφους για μια τέτοια περιγραφή. Κι' είμαστε σχεδόν βέβαιοι πως ένας Ομηρος θα μπορούσε να διηγηθή και τοίτην τον πόλεμο με την ίδιαν επική γαλήνη και ουθμική πλαστικότητα, όπως και τον Τρωικό. Μολαταύτα, καθώς κι' άλλοτε το γράφαμε, ή σημερινή πολεμική φιλολογία δίνει το πολέτισμούλικό γιέ τον άδριανό ίσως συγγραφέα. —

— Rose des Vents, δηλαδή ο δίακος του μπου-

σουλα των καραβιών άπιν είναι χαραγμένοι οι 32, άεργδες: είναιό ελαστικός τίτλος μιας άλλης ανλλογής από άπιοης ελαστικά ποιήματα του Φιλια Σουπύ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

— Ο κ. Μαυρολάκος - Noir - έβγαλε στις άρχές του Γεννάριου «Γελοιογραφικό Λεύκωμα», που κλείνει σ' αυτό σχεδόν όλη τη δουλειά του που μās είχε παρουσιάσει από καιρό σε διάφορες εκδесές του, σατιρικά περιοδικά, και τελευταία στο περιοδικό «Γέλιο», που έβγαζε ή Έταιρεία «Ανατολή». Τα Γράμματα αντιπροσωπεύονται στο νέο Λεύκωμα με το χαρακτηριστικό πορτραίτο του Παλαμά, με τον αώνιο κ. Ξενοπούλου, που κατάντησε άπαραίτητη θινιέττα σ' αυτό το είδος, και με το χαριτωμένο σύμπλεγμα των δυό Ταγκόπουλων, πατέρα και γιου, και του Λιενθνήτης της Έταιρείας «Τύπος» κ. Κίμωνα Θεοδορόπουλου. Έχτός άπ' αυτά, κι άλλα ολίγα, με σταθερή και μελετημένη γραμμή, πότε λιτά κι άπείροια και πότε με χρομα καλοβαλμένο, στολίζουνε τις τοιάντα σελίδες του Λεύκωματος, που αξίζουνε για στόλισμα σε κάθε σαλόνι καλλιτεχνικό, του ξεφυγε άπ' τη ρουτίνα και το νεοπλουτιακό του καιρού μας.

Το «Γελοιογραφικό Λεύκωμα» του κ. Μαυρολάκου βρίσκεται στού Καζάκη και σ' όλα τα βιβλιοπωλεία και πουλιέται έκαστό δραχμές.

— Η καθηγήτρια της Απαγγελίας κ. Θεώνη Δρακοπούλου θαπαγγείλει την ερχόμενη Παρασκευή στη σάλα του «Ελληνικού Ωδειού» ποιήματα του Γουπάδη με εισηγήρηση του Λέαντρου Παλαμά για τον ποιητή.

ΜΟΥΣΙΚΗ

— Την Κυριακή τ' άπόγεμα δόθηκε στο Δημοτικό άποχορητιστήρια συναυλία του καλού μας βαρύντου Ι. Άγγελόπουλου, που φεύγει στην Ευρώπη για άνώτερες σπουδές. Τραγουδισσε με την τέχνη που τον χαρακτηρίζει ένα κομμάτι άπ' το γνωστό θράσorio του Μέντελσον, τον «Προφήτη Ηλία», και ιταλικά το «Pieta signiore του Stradella. Έκει όμως ποι ή φωνή του ξετυλίχτηκε σ' όλες τις χροματισίες, έίτανε στα έλληνικά συνθήματα των άδερφιών Λαμπιλέτ, που είναι τόσο δεμένα με το δημοτικό μοτίβο. Η «Αρβανίτισσα» κι ο «Χωρισμός» του Πάλλη, με τη ραμέλια μουσική του Ν. Λαμπιλέτ, άρέσανε ξεχωριστά, έτσι για να φανεί πάλε πως ο Ρομικός συγκινητία περισσότερο με το Δημοτικό τραγούδι που το ζει, παρά με τις Βαγνερικές προστάθειες, που λίγο τις καταλαβαίνει.

Στη συναυλία του κ. Άγγελόπουλου ξανακούσαμε για στενή φροά τη δροσερή και πλούσια φωνή του Λάππα, που, μ' όλες τις άντρήρησες, για μās είναι το δυνατότερο μέταλλο φωνής, το πιο γυμνασμένο και το πιο εκφραστικό.

Π. Τ.

* * *
Η δεύτερη συμφωνική του «Ελληνικού Ωδειού».

— Την περασμένη Δευτέρα (13 του Γεννάριου) δόθηκε στο Δημοτικό Θέατρο ή δεύτερη συμφωνική συ-

ναλία της ορχήστρας του νέου Έλληνικού Όδειου. Η Εισαγωγή των «Μαστροτραγουδιστάδων» του Βάγγερ παίχτηκε με ακρίβεια και προσοχή, καθώς και τα τρία κομμάτια του Ντεμπούσι. Το τραγούδι της «Σκέπερς» πολύ καθαρό και το θιαμαστό παίξιμο του Ρώσσου βιολιστή κ. Μπορίσοφ καταμάγεψε το ακροατήριο. Το «Ξημέρωμα των Χριστουγέννων», προλόντιο της τρίτης πράξης από το μουσικόδραμα του κ. Καλομοίρη, το «Δαχτυλίδι της Μάννας», δόθηκε από την ορχήστρα πολύ καλά. Ο μάστορας Καλομοίρης τόσο μελετημένος φανερώθηκε, που έβγαλε πέρα και τον ακόλουθο άλλο: Διεύθυνε τα περισσότερα κομμάτια απ' όξω, χωρίς βιβλίο με νότες, και μονάχα με τη μνήμη του.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Ἀγαπητὲ «Νουμᾶ»,

Τὸ ἄρθρο «Ὁ Σκληρὸς στὰ τελευταῖα του» τυπώθηκε μὲ πολλὰ λάθη. Ἀφίνοντας τῶν, ὅπως καὶ τὲς ὁρθογραφικὰς ἀνωμαλίας, ξαναγράφω ἐδῶ, ὅπως τὲς εἶχα, καὶ παρακαλῶ νὰ τὲς ξανατυπώσεις, ἢς πρότερον γραμμὲς τῆς δεύτερης στήλης στὴ σελ. 30 :

«Πάνου στὴν ἀστασία μάλιστα τοῦ Ρωμοῦ, ἔξοπισε τοῦ Σκληροῦ ἢ ἀγανάκτηση: Τς τς τς! Ἐπιπλοῖαιος πάντα, πάντα! Δὲν ἐννοεῖ νὰ φιξαριστεῖ (εἶναι ἢ λέξη του)! Δὲν ἐννοεῖ νὰκολουθήσει ἓνα δρόμο, ἓνα πόγραμια καὶ νὰ ἐνεργεῖ σύμφωνα μὲ ἀρχές. Ἐνδοσιάζεται σήμερον μὲ τοῦτο, αἴθιο μὲ τῶν, φωνάζει κτλ.»

Καὶ τὸ «ἀναπάντεχος», πού τὸ διέτω δύο φορές, δὲν εἶναι θέβαια λάθος, μὰ γὰρ εἶχα «ἀναπάντεχος».

Γεῖα σου
Ι. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΙ ΜΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ!

Ἀγαπητὲ Νουμᾶ,

Θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ δημοσιέψεις τὸ ἀκόλουθο παιδικὸ πνεῦμα εἶναι παρμένο ἐκ τοῦ φυσικοῦ.

Ὁ Καθηγητὴς τῶν Φυσικῶν στὸ Πολυτεχνεῖο κόνοντας τὸ μάθημά του, θέλει νὰ κάμει καὶ λίγη φιλολογία.

«...καὶ ἔξερετε, κύριοι, ἢ λέξεις «νερό» εἶναι Ὀμηρικὴ καὶ γίνεται ἀπὸ τὸ «νηρόν» ἐξ οὗ καὶ νηρῖς, εἶναι δὲ πὸ παλιὰ καὶ ἀπὸ τὸ «ὔδωρ», γι αὐτὸ δὲν εἶναι παράδοξο νὰ τὴν πετάξουν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα οἱ δημοτικισταί, πού μισοῦν κάθε προγονικὸ καὶ θέλουν νὰ μάσουν λέξεις Βουλγάρικες καὶ Τσιρκικές μέσα!

Μ' ὄλο τῆς λοιπὸν τὸ δικίον νὰ φωνάζει ἢ μακομοίρα ἢ κοινονία κτλ. στ' ἀλείρι πού σὲ τάτσα».

Μὲ ἐκὸληψη
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

MERGURE DE FRANCE. (15 Δεκ). Ζῶς Νουμᾶ! Ὁ συγγραφέας καὶ τὸ γεγονός. — Emil Berger: δύο ποιήματα. — Πιέτ — Πῶλ Πλάν: ὁ Μολιέρους κ' ὁ Κορνέιγ. — κτλ. — Ἐπιθεώρηση τοῦ 15ῆμερον.

REVUE CRITIQUE. (Δεκεμβρ.) Ζ. Ριβῖν: ὁ Φῶς κ' ἡ ἀπόφαση. — Ζ. Λονιόν: ὁ ἔρωτας στὸ μεσοίονα. — Ζαβιέ ντὲ Κουρβίλ: Διαβάζοντας τὸν Ὀμηρο στὸ μέτωπο. — Ἐδγ. Μαρσάν: Ὁ Σταντῶν καὶ ἡ Ἰταλία. — Φερνάνδ: ποιήματα. — Αντρέ Τερσίβ: Ἐποινία, νοβέλλα. — Ἐπιθεώρηση κτλ.

ΦΤΑΣΑΝΕ καὶ πουλοῦνται στὰ Γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας «Τύπος» (Σοφοκλέους 3), στὸ Σοσιαλιστικὸ Κέντρο (Παπαρηγοπούλου 15), στοῦ Ἐλευθερουδάκη καὶ τοῦ Βασιλείου «ΓΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ» τοῦ Γ. Σκληροῦ (δραχμ. 7.)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ ΤΑ:

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ

ΔΡΑΧ. 4

ΕΤΑΙΡΙΑ «ΤΥΠΟΣ», ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΕΧΟΜΕΝ ΤΗΝ ΕΚΛΕΚΤΟΤΕΡΑΝ ΠΕΛΑΓΕΙΑΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΟΧΟΝ
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗΝ 1901 ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ
ΤΟΥΛ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ 3

«Le Gaulois»,

ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΑΛΛΙΚΗΣ

Ὁδὸς Φιλελλήνων 14

Διευθυντής: Σ. ΣΑΡΙΒΑΖΕΒΑΝΗΣ

καθηγ. τῆς Γαλλ. ἐν τῇ Δημοσίᾳ Ἐμπορικῇ Σχολῇ Ἀθηνῶν
Νέαι τὰ ξεῖς ἀπὸ τῆς 11ης καὶ 15ης Νοεμβρίου
δι' ὅλα τὰ τμήματα (élémentaire, moyen καὶ Supérieur). Εἶδικαι τάξεις διὰ δεσποινίδας καὶ κυρίας. Διδακτομένη μέθοδος ἢ παγκοσμίου φήμης μέθοδος Alge μὲ ἄριστα ταχέα καὶ ἀσφαλῆ ἀποτελέσματα. Πληροφορίαι καὶ ἐγγράφαί καθ' ἐκείτην ἑσπέραν ἀπὸ 5-8 π. μ.

ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗ

Α. ΣΑΚΑΛΗ — Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ

Ἠλατεῖα Ὀμοιοείας

Henrys Magnesia—Seidlitz powder—Scrubs Ammonia—Enos fruit Salt—Atkinsons Eau de Cologne—Asthma cigarettes—Sanitas fluid et powder—Cherry tooth paste—Thymol tooth powder—Cuticura Soap—Cuticura ointment—Peats Soap, ὡς καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῶν φαρμακευτικῶν σαπῶνων, παρελήφθησαν ἐξ Ἀγγλίας καὶ πουλοῦνται χονδρικῶς καὶ λιανικῶς.

ΔΗΛΩΣΗ

«Ὅσοι παρακολουθοῦν τὸ ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗ καὶ ὅσοι θέλουν νὰ τὸν διαβάσουν τώρα καὶ δὲν ἔχουν τὰ πρῶτα φύλλα, μποροῦν νὰ τὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴν ἑταιρεία «Τύπος» καὶ θὰ τοὺς τὰ στείλει ἀμέσως.